

עבודה זרה טו

שווערד

1. חדושי הרשב"א על מסכת עבודה זרה דף טו/א

גוי חס על בהמתו שלא תעקר. דאפי' [בזכר] נמי חייש דילמא מכחזשי

2. רישב"א על מסכת עבודה זרה דף טו/א

ורבי אלעזר אמר אף במקום שאסרו ליחד התירו למכור פלי לעולם מתני' דאין מעמידין בכל מקום היא כפשטא דסתם נכרים חשודין על הרביעה עד שיודע לך מיהו אע"ג דמסתמא חשודין ואסרו יחוד לא אסרו מכירה אלא במקום שנהגו בלחוד דכיון דזבנו נכרי קניה ומסתמא חזקה היא דכיון דדידיה הוא לא רבע לה דנכרי חס על בהמתו שלא תעק' וא"ה במקום שנהגו חומרא שלא למכור להם שלא רצו לסמוך על חזקה זו דנכרי חס על בהמתו מנהג דתלי בטעמא הוא דלא למיגע באיסורא דאורי' ויש לחוש למנהגם וכהיא דאמרינן דברים המותרים ואחרים נוהגין בהן איסור אי אתה רשאי להתירם לפניהם כדמוכח בפסחים פרק מקום שנהגו וכדכתיבנא התם:

בענין אמירה לעכו"ם

1. רש"י עבודה זרה דף טו/א

כיון דזבנה קנייה - ואינה של ישראל ומשום לפני עור לא תתן מכשול לא קעבר דבני נח לא נצטוו על השביתה אבל גבי רביעה ליכא למימר הכי משום דהתם קעבר אלפני עור לא תתן מכשול (ויקרא יט) לפני שבני נח נצטוו על הרביעה אבל על השבת לא נצטוו בני נח ומה שאסור לישראל לומר לעובד כוכבים עשה לי כך זהו משום ממצוא חפצך ודבר דבר (ישעיהו נח) דבור אסור:

2. רש"י שבת דף קנג/א

מאי טעמא שרי ליה למיתב לנכרי - והרי הוא שלוחו לישאנו בשבת:

• שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן מג

(ו) ולולא שאיני כדאי להכניס ראשי בין ההרים הגדולים ה' נראה לי לפרש. דהנה באמירה לגוי יש שני איסורים. הא' משום דבר דבר כמ"ש רש"י ע"ז (דף ט"ו ע"א) וזה לשונו ומה שישאל אסור לומר לגוי עשה לי כך הוא משום דבר דבר אפילו דיבור אסור. הב' משום שהגוי נעשה שלוחו של ישראל. וכמ"ש רש"י ריש מי שהחשיך [קנג ע"א]. והנה לטעם הראשון אפילו אומר לו בשבת לעשות אחר השבת אסור. אך כשאומר לו בערב שבת לעשות בשבת אזיל טעם הראשון. אך משום טעם השני אסור בזה. וכשאומר בשבת לעשות לאחר השבת אסור רק מטעם הראשון. וכשאומר בשבת לעשות בשבת יש שני הטעמים:

3. רמב"ם יד החזקה - הלכות שבת פרק ו

(א) אסור לומר לגוי לעשות לנו מלאכה בשבת אע"פ שאינו מצווה על השבת ואע"פ שאמר לו מקודם השבת ואע"פ שאינו צריך לאותה מלאכה אלא לאחר השבת ודבר זה אסור מדברי סופרים כדי שלא תהיה שבת קלה בעיניהן ויבואו לעשות בעצמן:

4. בית יוסף אורח חיים סימן רמד

כתב סמ"ג במצוות לא תעשה סימן ע"ה (כד ריש ע"ד) תניא במכילתא (בא פרשה ט) כל מלאכה לא יעשה בהם לא תעשה אתה ולא יעשה חברך ולא יעשה הגוי מלאכתך משמע מכאן שאסור לישראל להניח לגוי לעשות מלאכתו בין ביום טוב בין בשבת דאורייתא אבל אם מסר לו הישראל [המלאכה] מערב שבת מותר ובלבד שיהיה בביתו של גוי כאשר ביארנו בהלכות שבת (יט ע"ג) אמנם י"ל שהיא אסמכתא בעלמא שאם היתה מן התורה לא היו חכמים מתירין לעשותה אף בביתו של גוי ואף (חסרה מעשה) [מסרה מע"ש] ולשון לא יעשה הכתוב בתורה מוכיח קצת שהיא דרשה גמורה ע"כ:

*****
*****

1. רש"ש על רש"י ד"ה גזירה

2. הרא"ש על עבודה זרה פרק ראשון - סימן טז

רב הונא זבן פרה להיא פרה לעובד כוכבים א"ל רב חסדא מ"ט עבד מר הכי. א"ל אימור לשחיטה זבנה. והא דתנן אין מוכרין להם בהמה גסה פרש"י דאיירי בהמה טמאה. א"נ בהמה טהורה וכגון דאמר ליה דלקיומי בעי. וקשה דהא אמר במתני' עגלים. ובסתם איירי דומיא דסייחין. ופרשב"ם בשם רש"י דבפרה שאין רגילין כל כך לעשות בה מלאכה תלינן דלשחיטה זבנה. ומתני' איירי בשוורין דרובא לרדיא זבני. והקשה ר"ת ז"ל דרוב חרישתם היו בפרות כדאמר בגמרא לא ימכור לו פרה החורשת בשביעית. ובפ"ק דפסחים (דף יד.) שתי פרות היו חורשות ובפ' האומנין (דף פ.) השוכר את הפרה לחרוש בהר ופ"י ר"ת דבין פרות ובין שוורים תלינן לשחיטה זבניהו. ובהמה גסה היינו בהמה טמאה דוקא. ועגלים שאני כיון דלוקחים אותן מסתמא לגדל דומיא דסייחין ומסתמא אין מתעסק לגדלם בשביל שחיטה אלא למלאכה קבעי להו. והא דקמבעיא ליה לקמן בשור של פטם. לאו במפטום ועומד איירי אלא בעומד להתפטם וכיון דמגדלו ומוציא עליו יציאות איכא למיחש דילמא מימליך למלאכה כדאמר גבי עגלים. ורב האי כתב בספר המקח שאם נראה לו שהעובד כוכבים הזה אינו לוקח אותה אלא לשוחטה מותר למוכרה לו כדא"ר הונא זבן פרה לעובד כוכבים וכו'. והרמב"ן ז"ל מוקי הא דרב הונא בשמכרה לטבח ורב חסדא ס"ד למיסר אף לטבח דניזיל בתר רובא דעלמא דזבני לרדיא. וא"ל רב הונא כיון דאיכא למימר דזבין להאי ולהאי תלינן לקולא. והא דקמייתי סיעתא לרב הונא מדתנן לא ימכור לו פרה החורשת בשביעית וב"ה מתירין איתמר עלה בירושלמי אם כשמכרה לטבח ד"ה לשחיטה ואם כשמכרה לארס ד"ה לחרישה. אלא כי אגן קיימנן כשמכרה לסרסור:

3. הרא"ש על עבודה זרה פרק ראשון - סימן טז

ותימה על מנהג שנהגו היתר בדורות הללו למכור להם עגלים וסייחין וחמורים. ואפילו בן בתירא המתיר בסוס ה"מ בימיהם שלא היו מיוחדים אלא או לרכיבה או לעופות אבל האידנא נושאים משואות וחורשים בהן. והיה אומר ר"ת ז"ל דכי היכי דשרינן אידא דספסירא משום דלא מושיל ולא מוגיר ולא ידע לקליה. גם כן עכשיו נהוג זה הדין בינינו שאין ישראל רגילים עתה לחמר אחר בהמתן ואינה מכרת לקולו ולא אזלא מחמתיה. וגם אין רגילים עתה להשכיר ולהשאיל בהמות לעובדי כוכבים אלא כל אחד קונה בהמה לצורכו. ור"י ז"ל היה אומר דבימיהם היו דרים רוב ישראל במקום אחד והיו יכולין למכור זה לזה. אבל האידנא שמעט יהודים דרים במקום אחד אי לא מזבנינן להו איכא הפסד. ובכה"ג אמר לקמן אי הכי אפילו חטי ושערי לא נזבן להו אמר רב פפא אי אפשר והכא נמי לא אפשר. וכיוצא בזה מצאתי בירושלמי בפ"ק דמכילתין. רבי סימון ה"ל כרמין נטועין שאל לרבי יוחנן. וא"ל מכור ואל תשכירם לעובד כוכבים. שאל לרבי יהושע מהו להשכירם לעובד כוכבים. א"ל ר' יהושע במקום שאין ישראל מצויין כחדא שרי בסוריא הוה אמרי' שמעינן לה מן הדא. ר' חגי נחית לקמציה אתון ושאלין ליה אילין דבית נשתור כגון דלית ישראל שירין גביהון ואגרין לעמין מהו לעשר עליהון:

4. שולחן ערוך יורה דעה הלכות עבודת כוכבים סימן קנא

א] דברים שהם מיוחדים למין ממיני עבודת כוכבים שבאותו מקום, אסור למכור לעובדי אותן עבודות כוכבים שבאותו מקום. ואם קונה הרבה ביחד, שניכר הדבר שהוא קונה אותם לסחורה, מותר. וכן אם אומר שצריך אותם לדברים אחרים, והישראל יודע שכדבריו כן הוא, מותר. ודברים שאינם מיוחדים לה, מוכרים אותם סתם. ואם פירש העובד כוכבים שהוא קונה אותם לעבודת כוכבים, אסור למכור לו אלא אם כן פסלן מלהקריבו לעבודת כוכבים

5. ט"ז יורה דעה סימן קנא

דברים שהם מיוחדים כו'. - משמע באם הדבר מסופק אי לאליל שייך או לדבר אחר אזלינן לקולא ...

6. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כב הלכה ה

וכן אין מוסרין תינוק ישראל לכותי ללמדו ספר וללמדו אומנות, מפני שכולן חשודין על משכב זכור, ואין מעמידין בהמה בפונדקיות של כותים ואפילו זכרים אצל זכרים ונקבות אצל נקבות.

7. מגיד משנה הלכות איסורי ביאה פרק כב

ואין מעמידין בהמה וכו'. תחלת פרק אין מעמידין (דף כ"ב) ומבואר שם בגמרא הדין והטעם וכתב הרשב"א ז"ל ובפירקא דלעיל אסיקנא דלא נאסר ליחיד אלא במקום שחשודין על הרביעה וא"נ בסתם מקומותיהם של כותים שלא נודע מנהגם שחשודין אבל במקומות הידועים שלא נחשדו עליה מותר לייחד עכ"ל. וע"ז נהגו בזה היתר במקומותינו:

8. שולחן ערוך יורה דעה הלכות עבודת כוכבים סימן קנג

ואין מוסרים להם תינוק ללמדו ספר או ללמדו אומנות, [ג] דמשכי ליה למינות).

9. ביאור הגר"א יורה דעה סימן קנג

[ג] (ליקוט) דמשכי כו'. רש"י שם ועוד כ' שם טעם אחר משום משכב זכור ולא כ' הרב משום דאין חשודין האידנא כנ"ל בש"ע (ע"כ):